

برگه مختصری از تاریخ تقنین مدون افغانستان

انفاذ اولین قانون اساسی

اولین قانون اساسی افغانستان بعد از استرداد استقلال کشور در زمان شاه امان الله خان تحت عنوان (نظامنامه اساسی دولت علیه افغانستان) وضع گردید.

اکثر مواد این نظامنامه در زمان امیر شیرعلی خان از جانب نابغه افغان سید جمال الدین افغانی تهیه گردیده بود، در آنزمان این نظامنامه با مخالفت واقع شد و امیر نتوانست آنرا نافذ نماید اما اساسات اداری و بیشترین اصلاحات آنزمان از احکام این نظامنامه و سایر نظریات سید افغانی و توصیه های او بعد از تبعید که به شکل نوشتاری به امیر اعطا گردیده در آنزمان امیر از آن استفاده نموده بود.

بنابر تصدیق تاریخ باید گفت که افغانستان در بین کشورهای اسلامی اولین کشور بود که با پیروی از نظریات اصلاحی دولتمداری سید جمال الدین افغانی طرح قانون اساسی که از نظریه مشروطیت سرچشمه میگرفت اساس گذاشته شده بود و لیکن در انفاذ قانون اساسی سومین کشور بعد از خلافت ترکیه عثمانی و دولت شاهی قاجار ایران بود، البته قابل ذکر است که کشورهای متذکره نیز از نظریات اصلاحی سید جمال الدین افغانی در آنزمان پیروی نموده بودند.

شاه امان الله خان بعد از استرداد استقلال افغانستان با پیروی از مکتب مشروطیت که خود نیز پیرو آن مکتب بود با اندک تغییرات عزم انفاذ آنرا نمود که بار اول در لویه جرگه که در شهر جلال آباد دایر شده بود و این سند معتبر تقنینی به مخالفت مواجه شد علت مخالفت با واژه (قانون) و برخی مواد آن بود حتی مخالفت با واژه قانون تا سال ۱۳۴۳ هـ ش دوام نمود و هیچ سند تقنینی بنام و مصطلح قانون نام گذاری نشده بود برای بار اول واژه (قانون) در سال متذکره با انفاذ قانون اساسی سال ۱۳۴۳ هـ ش

نام گذاری شد ، تمام اسناد تقنینی قبل از سال متذکره بنام نظامنامه ، تعلیماتنامه ، اصولنامه و...
نام گذاری گردیده بود.

در اواخر سال ۱۳۰۱ هـ ش در لویه جرگه که در ولسوالی پغمان دایر گردید نظامنامه اساسی تصویب
و توسط شاه در حمل سال ۱۳۰۲ هـ ش توشیح و نافذ گردید ، که آغاز و ابتدای قوانین مدون را در تاریخ
تقنین افغانستان رقم زد.

و بعد از انفاذ آن بیشتر از ۵۰ نظامنامه یکی پی دیگر در عرصه های مختلف با پیروی از اصول و
احکام شریعت اسلامی نافذ گردید ، که این يك تحول بنیادین در تاریخ تقنین مدون افغانستان
بشمار میرود >

نویسنده: دکتور محمد ظریف علم ستانکزی